

Hoopvol Arnhem!

Verkiezingsprogramma
ChristenUnie Arnhem

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

ChristenUnie

Hoopvol Arnhem!

**Verkiezingsprogramma ChristenUnie Arnhem
Gemeenteraadsverkiezingen
2022**

Inhoud

Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Wonen	6
1.1 Wonen	6
1.2 Toekomstgericht bouwen	7
Hoofdstuk 2 Veiligheid	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Kindermishandeling en Huiselijk geweld	8
2.3 Drugsvrije stad	8
2.4 Seksuele intimidatie.....	9
2.5 Mensenhandel	9
2.5.1 Mensenhandel en seksueel misbruik voorkomen	10
2.5.2 Prostitutie	10
2.5.3 Uitbuiting	10
2.6 Ondernijning (verwevenheid tussen boven- en onderwereld).....	10
Hoofdstuk 3 Inclusie.....	11
3.1 Toegankelijkheid	11
3.2 Diversiteit.....	11
Vooruitblik op hoofdstukken 4 t/m 6: Samenredzaam sociaal beleid	13
Hoofdstuk 4 Werk, armoede en schulden	14
4.1 Armoede	14
4.2 Schulden	14
4.3 Werk en inkomen.....	14
4.4 Vrijwilligerswerk.....	15
Hoofdstuk 5 Jeugd en gezin	16
5.1 Gezinsvorming	16
5.2 Jeugdzorg	16
5.3 Onderwijs.....	17
Hoofdstuk 6 Zorg, gezondheid en welzijn	18
6.1 Volksgezondheid	18
6.2 Kwetsbare inwoners	18
6.2.1 Personen met verward gedrag	18
6.2.2 Ouderen	19
6.2.3 Mensen met verslavingsproblemen	19
6.2.4 Dak- en thuislozen	19
6.3 Mantelzorg	20
6.4 Vluchtelingen.....	20
6.5 Welzijnswerk	21
6.6 Eenzaamheid	21
6.7 Maatschappelijke organisaties	22
6.8 Sport.....	22

6.8.1 Sportgebouwen en -velden	22
Hoofdstuk 7 Aantrekkelijke stad	24
7.1 Economie	24
7.1.1 Bedrijventerreinen	24
7.2 Binnenstad	24
7.3 Kunst en cultuur	25
7.3.1 Erfgoed.....	25
Hoofdstuk 8: Energie, klimaat en natuur	26
8.1 Een energieke gemeente	26
8.1.1 New Energy Made in Arnhem	26
8.1.2 Zonne-energie	26
8.1.3 Duurzaamheid	26
8.2 Afvalinzameling.....	26
8.3 Stadslandbouw	27
8.4 Natuur	27
Hoofdstuk 9 Mobiliteit	28
9.1 Voetgangers	28
9.2 Fiets	28
9.3 Openbaar vervoer	28
9.4 Motorvoertuigen.....	28
9.5 Parkeren	29
9.6 Verkeersveiligheid	29
Hoofdstuk 10 Bestuur.....	30
10.1 Betrouwbaar bestuur	30
10.2 Burgerparticipatie, mandaat en referenda.....	30
10.3 Financiën.....	30

Inleiding

Hoopvol Arnhem

De ChristenUnie staat in de samenleving als partij die vanuit een bijbels perspectief politiek wil bedrijven. Wij zien de opdracht ons in te zetten voor de bloei en groei van de stad. En vooral ook het bouwen van huizen om in te wonen, de zorg voor de schepping en het omzien naar elkaar. Dat zien we niet los van de belofte die God ons geeft op een hoopvolle toekomst.

Hoopvol thuis

Iedereen heeft recht op een eigen thuis. Daarbij wordt rekening gehouden met wensen en behoeftes. Het moet voor iedereen betaalbaar zijn. Woningbouw gaat zoveel mogelijk gepaard met de aanleg van groen, verticale bossen en gevelgroen.

Hoopvol samen

De ChristenUnie wil werken aan een stad waar een eerlijke en betrokken overheid erop gericht is dat mensen tot hun recht komen. Geloofsgemeenschappen en andere maatschappelijke organisaties spelen hier een belangrijke rol in. De gemeente betreft deze als erkende partners.

Hoopvol kleurrijk

Iedereen is gelijkwaardig en heeft recht op dezelfde kansen. Daarom zet de ChristenUnie zich in voor bestrijding van armoede, discriminatie en uitsluiting. Mensen staan in relatie staan tot elkaar. Die onderlinge verbondenheid is de hoeksteen van ons samenleven, waarbij het gezin de kern vormt. Dit vraagt om maatwerk, zodat iedereen kan groeien als mens.

Hoopvol bloeiend

Elk beleid moet duurzaam zijn, wat betekent: houdbaar. Wij zijn afhankelijk van klimaat en natuur. Wij zijn onderdeel van de schepping, maar ook geroepen daar als rentmeester voor te zorgen. Daarom bevorderen wij de opwekking en opslag van groene stroom. De ChristenUnie zet zich in voor onze groene stad, waarin de mooie parken voor iedereen bereikbaar en toegankelijk zijn. Nu én voor de komende generaties.

De ChristenUnie leeft en handelt vanuit hoop, geloof en menslievendheid.

Hoofdstuk 1 Wonen

1.1 Wonen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen, duur betaalde woningen staan onder water en de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot. De ChristenUnie wil dat de lokale overheid met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

- Een nieuwe constructie voor betaalbare koopwoningen introduceren voor nieuwbouwwoningen met een marktwaarde tussen 200.000 en 250.000 euro. Daarvan hoeft de toekomstige koper slechts 65 procent via een hypotheek te financieren. Dat doen we via het inrichten van een fonds "Betaalbare Koop Arnhem" (BKA).
- In wijken met een lage concentratie sociale huurwoningen, worden deze woningen niet afgestoten. Als woningcorporaties écht genoodzaakt zijn woningen te verkopen, dan worden die aan een andere woningcorporatie of aan een wooncoöperatie verkocht, of wordt een terugkooprecht bedongen.
- In wijken met een hoge concentratie sociale huurwoningen stimuleren we de transformatie van maximaal 5% sociale huurwoning van de bestaande voorraad naar een sociale koopwoning. Waarbij is geborgd dat de dit ook toegankelijke sociale koopwoningen blijven (maximaal € 300.000).
- Om sneller grote aantallen nieuwe woningen te kunnen realiseren, wordt actief op zoek gegaan naar nieuwe – uitleg – locaties in de randen van de stad. Waarbij steeds de afweging wordt gemaakt om evt. te bouwen in het 'groen' versus binnenstedelijk bouwen.
- Wij stimuleren hoogbouw op markante plaatsen, zoals opgenomen in de omgevingsvisie. Daarbij kiezen wij voor een Arnhemse variant, namelijk het bouwen van verticale bossen. Hoogbouw op die plekken wordt samengevoegd met de aanplant van bomen op de balkons, waardoor hoogbouw een groen uiterlijk krijgt. Dit is ook gunstig voor het CO2-probleem.
- Het woonbeleid van de gemeente Arnhem moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven.
- Wijkraden en huurdersverenigingen krijgen een prominente rol bij het opstellen van deze visie.
- Arnhem bouwt voldoende levensloopbestendige woningen en wijken, ondersteund door een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). Eventuele belemmeringen in de regelgeving worden zoveel mogelijk weggenomen. Renovaties worden door woningcorporaties aangegrepen om woningen levensloopbestendig te maken.
- Bij de bouw van nieuwe woonwijken wordt er gekeken of er eerder openbaar vervoer beschikbaar kan komen door bijvoorbeeld kleinere busjes in te zetten.
- Ouderen in een koopwoning kunnen gebruik maken van een Blijvers-lening om de woning aan te passen zodat ze er, ondanks toenemende lichamelijke beperkingen, kunnen blijven wonen.
- Woningen worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen (nul-op-de-meter).
- Arnhem biedt meer starters de mogelijkheid gebruik te maken van de starterslening en het starterscontract.

1.2 Toekomstgericht bouwen

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen (krimp en/of groei) maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de openruimte naar hergebruik en herstructurering van al bebouwd gebied. De gemeente Arnhem zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waarburgers bij betrokken moeten worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving.

- De ChristenUnie wil de transformatie van overbodige kantoorgebouwen naar woningen krachtig bevorderen. De gemeente maakt het eenvoudiger om daarvoor bestemmingsplannen te wijzigen. Daarbij wordt voorkomen dat gemeenten de verliesposten krijgen van de projectontwikkelaars.
- Leegstaand gemeentevastgoed wordt in samenspraak met de gemeente beschikbaar gesteld als startup co-working spaces die met behulp van collectieve huurovereenkomsten aantrekkelijk zijn voor startups om te gebruiken.
- Bij nieuwe kantoorgebouwen wordt al bij bouwplannen en ontwerp rekening gehouden met duurzaamheid, circulariteit en multifunctionaliteit om gebouwentoekomstbestendig te maken.
- In Arnhem komt er meer ruimte voor de bouw van *tiny houses*.
- Woonwagenkampen worden uitgebreid, zodat iedereen die dat wil een standplaats heeft.

Hoofdstuk 2 Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Als inwoner van Arnhem is het belangrijk dat inwoners zich veilig voelen. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit en ondermijning te bestrijden. Iedereen moet zich in onze stad veilig kunnen voelen, thuis, op het werk en in de openbare ruimte.

2.1 Algemeen

De ChristenUnie wil werken aan een veilige samenleving vanuit het hart. Dat betekent dat er waar nodig hard opgetreden wordt. Waar het kan wordt hulp geboden. Soms is het bieden van een tweede kans effectiever dan het bestraffen van een eerste fout.

- Cameratoezicht is een goed middel om toezicht te houden, maar de ChristenUnie is terughoudend met het toepassen daarvan, om de privacy te kunnen waarborgen.
- De wijkagent is een aanspreekpunt voor burgers in de wijk en staat in verbinding met andere agenten en de gemeente om problemen in de wijk concreet aan te pakken.
- Er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent en de politie in het algemeen.
- Er worden stadsmariniers en straatcoaches ingezet om onveiligheid en overlast te bestrijden.
- De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van meldingen en aangiftes en voor een tijdige en passende terugkoppeling door politie.
- Ex-gedetineerden worden bij hun terugkeer in de maatschappij goed begeleid om op het rechte pad te blijven. Er is in Arnhem ruimte voor organisaties als Stichting Exodus die opvang en ondersteuning bieden aan (ex-)gedetineerden.

2.2 Kindermishandeling en Huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen kindermishandeling. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling.

- Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling (www.vooreenveiligthuis.nl), moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Arnhem.
- Voor slachtoffers en daders van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder één dak geboden kan worden.
- De registratie bij Veilig Thuis en bij de politie moet zo zijn dat het duidelijk is welke vorm van huiselijk geweld er speelt. Zo kan er snel passende handhaving en zorg ingezet worden.
- Al bij de zwangerschap vindt er screening plaats op hoog risicosituaties.
- Aanpak van kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis. Ook sportclubs en andere sociale verenigingen worden ondersteund in de signalering.
- Extra zorg voor kinderen die met hun moeder in de vrouwenopvang verblijven.
- Er komt ook een opvang voor mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld.
- Er komt aanbod voor daders, waarbij aandacht is voor de dieperliggende oorzaken van huiselijk geweld.

2.3 Drugsvrije stad

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie

zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken. De ChristenUnie wil graag een samenleving vrij van drugs. Drugs maken mensenlevens kapot. Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaatgepaard met illegaliteit en criminaliteit.

Daarom pleiten wij voor:

- Minder coffeeshops. De ChristenUnie wil de aanwezigheid van coffeeshops en het gebruik van drugs actief tegengaan.
- Een brede aanpak van drugs, van productie, via dealers, naar gebruikers.
- Arnhem maakt zich in de regio / provincie sterk voor een taskforce drugs, om drugsgelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken. Naast de inzet om drugsproductie en -gebruik tegen te gaan.
- Meer aandacht voor jongeren die door criminele bendes worden geronseld om als loopjongen drugs voor hen te dealen. Deze jongeren worden in bescherming genomen en de criminelen hierachter worden aangepakt.
- Drugsgebruik wordt niet langer genormaliseerd. De gemeente doet meer tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs.
- Ervaringsdeskundigen worden ingezet om drugsgebruik tegen te gaan. Er wordt streng opgetreden bij drugsoverlast. De gemeente moet bij coffeeshops actief handhaven op het verbod om te Afficheren, Harddrugs te verhandelen, Overlast te veroorzaken, Jeugd onder de 18 toe te laten of aan hen te verkopen, Grote hoeveelheden te verhandelen en het Ingezetenen criterium.
- Er komt toezicht op parkeeroverlast rondom de coffeeshops en de verkeersdeelname van gebruikers.
- Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Een kwart van de woningbranden wordt direct of indirect veroorzaakt door illegale wietkwekerijen.
- De ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door de gemeente. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid een dubbele boodschap af.
- De strijd tegen drankmisbruik wordt gevoerd samen met ouders, scholen, horeca, verslavingszorg, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

2.4 Seksuele intimidatie

Iedereen moet zich veilig kunnen voelen. Op het werk, op straat en in de horeca. Seksuele intimidatie beangstigt mensen. Soms gaan zij zich anders kleden, of vermijden bepaalde plaatsen op bepaalde tijdstippen. De ChristenUnie wil dat iedereen zichzelf kan zijn zonder zich bedreigd te voelen.

- De meldingsbereidheid van seksuele intimidatie wordt vergroot. Meldingen worden serieus opgepakt en teruggekoppeld.
- Mensen die zich schuldig maken aan seksuele intimidatie worden hierop aangesproken.
- Er komt meer aandacht voor ongewenste omgangsvormen op scholen.
- Slachtoffers kunnen terecht bij de sociale wijkteams, waar expertise op dit gebied is.

2.5 Mensenhandel

Alle mogelijkheden om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan, moet de gemeente benutten. Dat betekent dat de verschillende gemeentelijke diensten goed samenwerken en alert zijn op signalen van mensenhandel en daarbij samenwerken met de partners zoals politie en Openbaar Ministerie.

2.5.1 Mensenhandel en seksueel misbruik voorkomen

Onder jongeren speelt sexting (uitwisselen van seksueel getinte berichten) een steeds grotere rol. Een pijnlijk gevolg hiervan kan wraakporno zijn. Dit leidt tot grote emotionele gevolgen voor de slachtoffers. Ook grooming (kinderlokken via internet en sociale media) komt helaas steeds vaker voor. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.

- Wijkteams volgen een training om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen en maken afspraken met de politie over handhaving, melding en begeleiding.
- Voorlichting over digi-veiligheid op scholen en aan ouders. Kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media.
- Op scholen wordt, zowel aan de ouders als aan jongeren, voorlichting gegeven over sexting, wraakporno, grooming en loverboys.

2.5.2 Prostitutie

Ons lichaam is onbetaalbaar. Het is geen gebruiksvoorwerp. Met de verschuiving van prostitutie van de clubs en bordelen naar het online aanbieden van seksuele diensten neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook het risico op illegaliteit, uitbuiting en mensenhandel.

De ChristenUnie wil daarom:

- Vrouwen die op de zorgzone werken echte mogelijkheden bieden op een beter bestaan, door middel van zorg, opleiding en begeleiding naar werk. Daarom willen wij de zorgzone sluiten.
- Betere preventie, opsporing, zorg en samenwerking met extra aandacht voor de verschuiving naar de onlinewereld.
- De gemeente Arnhem zorgt voor een veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en mensenhandelaren.

2.5.3 Uitbuiting

Mensenhandel komt niet alleen in de prostitutie voor, maar ook in bijvoorbeeld de horeca, de agrarischesector en productiewerk in de vorm van economische uitbuiting.

- Er wordt ingezet op signalen van arbeidsuitbuiting in overleg met betrokken organisaties. Hierbij staat de waardigheid van het slachtoffer centraal.
- Arbeidsmigranten krijgen gedegen huisvesting.

2.6 Ondernijning (verwevenheid tussen boven- en onderwereld)

Gemeenten moeten zich bewust zijn van de invloed van grootschalige criminele organisaties, onder andere op de ontwikkeling van het onroerend goed in de gemeente. Criminelen gebruiken vastgoed om geld wit te wassen. Door een oplettende houding van het gemeentebestuur kan dit bestreden worden.

- De wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) wordt streng toegepast.
- De gemeente zet meer handhaving en politie in om de veiligheid te bevorderen en om ondernijning tegen te gaan.
- De gemeente heeft extra aandacht voor het gebruik van winkel- of horecapanden die nauwelijks rendement kunnen opleveren.

Hoofdstuk 3 Inclusie

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat iedereen de veiligheid heeft om zichzelf te zijn. Daarom beschermen wij minderheden en komen wij voor hen op. De ChristenUnie heeft niet alleen oog voor minderheden, maar ook voor minderheden binnen de minderheden. Bij het maken van beleid wordt de doelgroep nauw betrokken.

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van geloofsvrijheid. Verder zetten wij in op wederzijds begrip en komen wij op voor mensen die tussen de wal en het schip (dreigen te) vallen.

3.1 Toegankelijkheid

Iedereen moet mee kunnen en mogen doen. Mee kunnen doen is al vanaf jongs af aan van groot belang. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld.

- De openbare ruimte en het openbaar vervoer is voor iedereen toegankelijk. De stoepen worden goed onderhouden, zodat deze voor rolstoelers goed begaanbaar zijn. Dit geldt voor alle seizoenen. Er wordt dus geveegd en gestrooid waar nodig.
- De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners.
- Ondernemers kunnen aanspraak maken op een toegankelijkheidsfonds voor kleine aanpassingen om hun bedrijf toegankelijker te maken.
- De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- Er zijn voldoende openbare toiletten, voor iedereen.
- De gemeente communiceert in begrijpelijke taal.
- Raadsvergaderingen zijn voor iedereen te volgen.
- Alle gemeentelijke websites zijn digitaal toegankelijk. Dit betekent: begrijpelijke taal, de mogelijkheid om op spraak gestuurd te zoeken, voorleesfunctie, visueel zichtbaar voor iedereen.
- Tenminste één inclusieve speeltuin per gebied, waarin ook kinderen met een lichamelijke beperking mee kunnen spelen.
- Opstapplaatsen voor leerlingenvervoer zo dichtbij mogelijk.
- Alle schoolgebouwen zijn toegankelijk.
- Specifieke aandacht voor kinderen met psychische uitdagingen. Sociale wijkteams zijn in staat dit te signaleren en te begeleiden.
- De gemeente Arnhem zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.

3.2 Diversiteit

De ChristenUnie beschermt de vrijheden die wij hebben. Helaas kan de vrijheid van de één de ander soms kwetsen. Wij baseren ons op gelijkwaardigheid en hebben oog voor iedereen. We streven naar een Arnhem waarin iedereen respectvol met elkaar omgaat. Een stad waarin iedereen zich vrij en veilig voelt maar ook rekening houdt met een ander.

- Elke vorm van racisme en discriminatie wordt bestreden.
- We zetten in op educatie van de hele geschiedenis waaronder de Holocaust, koloniale- en slavernijverleden.
- De gemeente is een diverse, inclusieve organisatie. Medewerkers van de gemeente worden begeleid in het tegengaan van alle vormen van discriminatie.
- Er is ruimte voor activiteiten van alle culturen, en we brengen zo mensen met elkaar in verbinding.

- De meldingsbereidheid van discriminatie wordt vergroot. Meldingen worden serieus behandeld en teruggekoppeld.
- Keti Koti krijgt een eigen monument.
- Leerlingenvervoer voor bijzondere scholen blijft door de gemeente gefaciliteerd worden.
- Er komt extra aandacht voor de LHBTIQA+ gemeenschap met een religieuze achtergrond.

Vooruitblik op hoofdstukken 4 t/m 6: Samenredzaam sociaal beleid

Waar staat de ChristenUnie voor?

In de volgende hoofdstukken Werk, armoede en schulden (4), Jeugd en gezin (5) en Zorg, gezondheid en welzijn (6) zien we raakvlakken die te maken hebben met samenredzaamheid. De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde. Eén van de kenmerken daarvan is dat iedereen deel uitmaakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, de straat en de buur, en online netwerken.

Het sociale leven gaat over sporten en bewegen, zorg en gezondheid, werken en leren, opgroeien en opvoeden, meedoen en ontmoeten, financiële zekerheid, wonen en een veilige leefomgeving. Die horen bij elkaar en moeten niet uit elkaar worden getrokken. Op deze terreinen kunnen mensen problemen ondervinden, die met elkaar te maken kunnen hebben. Daarom verbinden we deze domeinen met elkaar. Waardoor burgers niet meer van het kastje naar de muur worden gestuurd, maar op al die terreinen worden geholpen en ondersteund. Samenredzaamheid is daarbij ons hoofdmotief.

Sociale netwerken kenmerken zich door onderlinge verbondenheid: mensen voelen zich thuis en helpen elkaar om te leven en daarmee ook problemen te voorkomen of te lijf te gaan. Dat is samenredzaamheid: je doet het niet alleen, maar met zijn allen helpen we elkaar om het in het leven te redden.

Daarom stellen wij het volgende voor:

- Sociale netwerken van Arnhemmers zijn de eerste ingang waar burgers hun problemen delen. Professionals hebben kennis van deze netwerken en stimuleren hun cliënten om daar zoveel mogelijk gebruik van te maken.
- Sociale wijkteams uitbreiden met betaalde ervaringsdeskundigen. Gemengde teams van een professional en een ervaringsdeskundige zoeken contact met gezinnen met meerdere problemen. Op basis van een gelijkwaardige relatie werken zij samen aan het oplossen van problemen.

Hoofdstuk 4 Werk, armoede en schulden

4.1 Armoede

Waar staat de ChristenUnie voor?

Gebrek aan geld veroorzaakt stress, waardoor mensen overlevingsmodus terechtkomen en de focus alleen nog gericht is op het dagelijks leven. Daardoor verdwijnt een hoopvol toekomstperspectief. Beslissingen en gedrag worden daardoor negatief beïnvloed. Bij generatiearmoede ontstaat een vicieuze cirkel waar men moeilijk uit kan komen. Lokale gemeenschappen, waar mensen zich thuis voelen, willen wij inzetten als basis om mensen te helpen uit de armoede op te staan.

Concreet willen wij het volgende:

- Aan buurtinitiatieven en andere kleine gemeenschappen in wijken en in de stad, waar mensen in armoede zich thuis voelen, wordt gevraagd actief mee te werken aan oplossingen voor mensen in armoede. Zij worden door professionals beschouwd en betrokken als volwaardige partner.
- Een structureel samenwerkingsverband starten tussen sociale organisaties die met gezinnen in armoede te maken hebben, die samen werken aan structurele oplossingen voor de geconstateerde problemen.
- Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de wijken.
- Scholen, sportverenigingen en andere plekken waar kinderen komen vragen en ondersteunen om alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het sociaal wijkteam.
- Extra aandacht voor de gevolgen van armoede op kinderen en dit meenemen in de prioriteiten bij gesprekken met gezinnen.
- Financiële regelingen weerhouden mensen er niet van om te gaan samenwonen.
- Kinderen uit gezinnen in armoede in Arnhem kunnen (bijvoorbeeld met behulp van de GelrePas) korting krijgen of gratis deelnemen aan muzieklessen en/of sport.

4.2 Schulden

- Naast het oplossen van het schuldprobleem wordt gezocht naar diepere oorzaken daarvan in combinatie met andere problemen.
- Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen.
- Wachttijden worden zoveel mogelijk benut. Bijvoorbeeld door mensen 'huiswerk' te geven, maar ook actief samen te werken met partners als Schuldhulpmaatje, maatschappelijk werk, de Voedselbank of de kerkelijke diaconieën.
- De gemeente maakt als regisseur concrete afspraken met deze partners om de hulpte stroomlijnen en biedt daarin ondersteuning aan.
- Gezinnen met kinderen die te maken hebben met (dreigende) dakloosheid komen inaanmerking voor urgentie.
- In sommige gevallen moet het mogelijk zijn om schulden af te lossen door vormen van vrijwilligerswerk.

4.3 Werk en inkomen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Het hebben van werk is belangrijk. Het is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen. Het brengt mensen in contact met anderen en is daarmee een belangrijk aspect van het sociale leven. Een groot aantal inwoners maakt langdurig gebruik van de bijstand. Dat

zijn veelal gezinnen die meerdere problemen ervaren.

- De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid door bijvoorbeeld experimenten met sociale coöperaties en vormen van regelarme bijstand.
- De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om samen met het (beroeps)onderwijs te zorgen voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.
- Mensen met een beperking krijgen de mogelijkheid om hun talenten in te zetten, of dat nu betaald is, of via vrijwilligerswerk. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in.
- Werken met behoud van uitkering (werken zonder loon) mag niet ten koste gaan van reguliere arbeidsplaatsen.
- De gemeente zet in op het behalen van een startkwalificatie voor iedereen, onder en boven de 27 jaar. Een diploma vergroot niet alleen de kansen op de arbeidsmarkt, maar draagt bij aan het zelfvertrouwen en helpt bij praktische taken zoals planning.
- In Arnhem komt er maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten, bijvoorbeeld door het mogelijk te maken een eigen bedrijf of onderneming te starten met behoud van uitkering.

4.4 Vrijwilligerswerk

Waar staat de ChristenUnie voor?

Er zijn diverse vrijwilligersnetwerken actief in de stad. Vrijwilligerswerk is van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Het biedt mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt kansen om werkervaring op te doen. Het zorgt ook voor zingeving en mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving. De ChristenUnie wil vrijwilligerswerk faciliteren en wil daarvoor geen extra regels of beperkingen. Het wordt in gesprekken met gezinnen ingezet als participatiemiddel.

Hoofdstuk 5 Jeugd en gezin

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De ChristenUnie wil dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben die zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen dat de zorg past bij de identiteit van het gezin.

5.1 Gezinsvorming

De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen hulpmiddelen aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichtingen begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig, omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen.

- Ouders ondersteunen door voorbereidende ouderschaps cursussen aan te bieden.
- Aandacht en voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vaderschap en moederschap.
- Echtparen/stellen die problemen in hun relatie ervaren kunnen via het sociaal wijkteam begeleiding en voorlichting krijgen.
- Alleenstaande aanstaande moeders krijgen extra begeleiding. Ook voor vaders is ondersteuning mogelijk.
- De gemeente start een preventief (v)echtscheidingsbeleid, gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in Arnhem maar daarnaast ook op tijdige hulp, als een scheiding onvermijdelijk is.
- Er is extra aandacht voor kinderen die betrokken zijn bij een echtscheiding.
- Extra inzet op initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen.

5.2 Jeugdzorg

Jeugdhulp moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben. Het is belangrijk om de zorg dichtbij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit kan door het onderwijs samen met jeugdzorg arrangementen te laten ontwikkelen of de jeugdzorg op scholen spreekuren te geven. De ChristenUnie pleit ervoor expertise in de kinderopvang of school te halen. Zo wordt ingezet op preventie en wordt voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is.

- Er wordt ingezet op preventie en vroegsignalering, zodat kinderen eerder worden ondersteund en geholpen.
- Extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen, om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen, en zodoende zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- Bij multi-probleemgezinnen is een aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken belangrijk. De aanpak is één gezin, één plan, één coördinator.
- Inkoop en verwijzing naar jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit en aansluiting bij identiteit.
- Ouders / gezinnen worden actief gewezen op de mogelijkheid om via een Persoonsgebonden Budget (PGB), om identiteitsgebonden of specialistische in te kunnen inkopen als de gemeente deze zorg niet heeft ingekocht.
- We stimuleren een integrale visie op jeugdhulp. Kinderen, jongeren, ouders en scholen

worden erbij betrokken. De opvoedingsdomeinen onderwijs, gezin en vrije tijd werken daarin samen.

- De gemeente biedt tienermoeders ondersteuning, zorg en begeleiding.

5.3 Onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Ze leren er samen- en zelfredzaam te worden.

In Arnhem biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen. Daarbij maakt het niet uit in welke wijk een school staat. Of wat de financiële situatie, de levensovertuiging, de psychische gesteldheid of de etnische achtergrond van ouders is.

- Voor het versterken van preventie en vroegsignalering om te voorkomen dat kinderen een leer- en taalachterstand krijgen, werkt de gemeente zoveel mogelijk faciliterend samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.
- Kinderen uit minima-gezinnen krijgen zo nodig ondersteuning in natura (zoals een fiets om naar school te gaan). Hiervoor wordt nauw samengewerkt met stichting Leergeld.
- Bij huisvesting van onderwijs is aandacht voor duurzaamheid en natuur.
- Er is extra aandacht voor natuur in het onderwijs. Materiaal is beschikbaar voor biologielees in de praktijk. Er zijn hiervoor goede voorzieningen in de parken en in ander groen. Wij stimuleren de aanleg van *tiny forests* en moestuintjes bij basisscholen.
- Inzetten op snelle renovatie van schoolgebouwen met speciale aandacht voor luchtkwaliteit en sanitair.
- Inzetten op een korte duur van noodgebouwen (maximaal 3 jaren) ter overbrugging van permante schoolgebouwen.

Hoofdstuk 6 Zorg, gezondheid en welzijn

Waar staat de ChristenUnie voor?

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Omgekeerd hebben aspecten als inkomen, werk en eenzaamheid invloed op de gezondheid. Het is één van de domeinen waar iedereen direct mee te maken heeft. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

6.1 Volksgezondheid

- De levensverwachting van inwoners verschilt per wijk. Wij willen die verschillen tegengaan. Daarom zijn gezondheidsorganisaties, zoals huisartsen en GGD, partner in de samenredzaamheid en vragen we hen mee te denken in oplossingen voor geconstateerde problemen.
- In alle wijken wordt er (op maat) voor jong en oud ingezet op preventie in de vorm van leefstijlverbetering.
- Sport- en schoolkantines worden gestimuleerd in het aanbod van gezonde producten.
- De gemeente stelt voor het ontwikkelen van het lokale gezondheidsbeleid en voor het bepalen van prioriteiten, een gemeentelijk gezondheidsprofiel of verschillende wijkgezondheidsprofielen op.
- Bij levenslange problematiek kunnen burgers aanspraak maken op levensloopbegeleiding voor zorg, onderwijs, werk en relaties, om problemen bij cruciale overgangsmomenten te voorkomen.

6.2 Kwetsbare inwoners

Waar staat de ChristenUnie voor?

Niet iedereen in de samenleving is in staat om zelf een goed leven op te bouwen. Wij gaan uit van de opdracht om naar elkaar om te zien en de zwakkere te ondersteunen. Daarin gaan we uit van de kracht van de zwakke. We willen niet alleen gericht zijn op de beperkingen. Wij zien ruimte voor sociale gemeenschappen om de kwetsbare inwoners te ondersteunen en te versterken.

- Een Persoonsgebonden Budget (PGB) is één van de instrumenten om passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen.
- De gemeente werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken, wijkteams en vrijwilligers aan de aanpak van laaggeletterdheid.

6.2.1 Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden en de wachttijden zijn lang. De problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg. Mensen die verward gedrag vertonen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel, ze verdienen de aandacht van de omgeving en professionele hulp. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor burendie 'anders' zijn.

- Samen met de GGZ en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) worden afspraken gemaakt hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ. Aan het sociaal wijkteam worden ervaringsdeskundigen op dit gebied toegevoegd, die samen op gesprek gaan met deze inwoners.
- Inzet op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van woonruimte. Vrijwilligersorganisaties die betrokken zijn bij mensen met een GGZ-achtergrond worden hierin als partners meegenomen.

- De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulp-afdeling van het ziekenhuis en de sociale wijkteams maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politiecel terecht komen.
- Er komt een aparte GGZ-ambulance ("een psycholance") die wordt ingezet voor calamiteiten bij mensen met verward gedrag.
- We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname.

6.2.2 Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Ouderen verdienen blijvende aandacht en steun. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico.

- In elke wijk zijn voorzieningen met een sociale functie. Die kunnen ook functioneren door bijvoorbeeld zelfbeheer of buurteigenaarschap.
- Ouderen boven de 70 jaar krijgen standaard een bezoek vanuit het sociaal wijkteam om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheidsproblematiek, op te sporen.
- Zingeving wordt bij gesprekken met ouderen een bespreekbaar onderwerp. Zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties.
- Arnhem wordt een dementievriendelijke gemeente. Mensen met dementie en hun mantelzorgers kunnen zo lang mogelijk participeren in de samenleving.
- Per wijk is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is.

6.2.3 Mensen met verslavingsproblemen

De ChristenUnie wil dat verslavingspreventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Verslaving is een vorm van vluchtgedrag uit de problemen die mensen ervaren. Wij hebben oog voor de mens achter de verslaving. Wij richten ons op alle vormen van verslaving. Drugsgebruik wordt niet genormaliseerd. Waar sprake is van verslaving, bieden we afkickplekken.

- In gesprekken met gezinnen is nadrukkelijk oog voor verslavingsproblemen en wordt het meegenomen in de prioriteitsstelling.
- Wij helpen mensen te stoppen met roken. Er worden daarvoor cursussen aangeboden in de wijk.
- Gameverslaving is een toenemend probleem. Daarom kunnen ouders die dit bij kinderen onderkennen hulp ontvangen bij het verwijzen van de kinderen.
- Voorlichting op (hoge-)scholen en bij feesten over alle vormen van verslaving moet vooral gericht zijn op preventie.
- Alcohol, roken en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. Een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen kan hier een mooi instrument voor zijn.

6.2.4 Dak- en thuislozen

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en

uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

- In overleg met woningcorporaties als partners in samenredzaamheid worden huisuitzettingen zoveel mogelijk voorkomen.
- Er is voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen. Niemand in Arnhem slaapt tegen zijn of haar wil op straat.
- Opvang is zo kort mogelijk; cliënten worden ondersteund om het eigen leven weer op te pakken.
- Jongeren en gezinnen in de opvang krijgen speciale aandacht.
- Voor zwerfjongeren is er opvang en begeleiding en zogenaamde spookjongeren (jongeren die buiten beeld zijn omdat ze geen werk, uitkering of diploma's hebben, en ook niet naar school gaan) worden opgespoord.
- Het aantal wooncontainers wordt naar behoefte uitgebreid.
- De gemeente zorgt voor (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden.

6.3 Mantelzorg

Waar staat de ChristenUnie voor?

Dagbesteding en respijtzorg (tijdelijke vervanging van de mantelzorger) zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die mantelzorger zijn geworden. In gesprekken van het sociaal wijkteam met gezinnen wordt het aspect van mantelzorg nadrukkelijk meegenomen, ook als het gaat om kinderen en jongeren die mantelzorg verlenen.

- Bewustwording, zichtbaarheid en waardering van de rol en positie van mantelzorgers in Arnhem worden vergroot.
- De Arnhemse voorzieningen voor mantelzorgondersteuning / respijtzorg worden aangepast en uitgebreid.
- Verbeteren van de toegang: wegnemen van drempels en vraagverlegenheid.
- Aandacht voor kinderen en jongeren die mantelzorg verlenen. Zij worden optimaal ondersteund vanuit de WMO, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben.

6.4 Vluchtelingen

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie wil dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Door een dak boven hun hoofd, maar vooral door de taal te leren en actief deel te nemen aan de maatschappij. Ook hier geldt dat een integrale benadering de beste weg is. Taal wordt geleerd door veel contact te hebben met mensen.

- Nieuwkomers nemen zo snel mogelijk deel aan de samenleving door bijvoorbeeld (vrijwilligers)werk en mee te doen in verenigingen. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden verdienen aanmoediging en ondersteuning. Maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen.
- Voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV'ers) wordt er in overleg met het COA en het lokale onderwijs eenvoorschools programma op de opvanglocatie gestart.
- Indien nodig, zijn wij bereid tijdelijk extra opvang aan te bieden voor de opvang van vluchtelingen.
- De gemeente blijft zorgen voor tenminste bed, bad en brood (en begeleiding) voor

uitgeprocedeerde asielzoekers zolang ze (nog) in Nederland zijn.

- De gemeente faciliteert bij noodzakelijke gesprekken tolken voor statushouders die de taal nog niet machtig zijn, maar het traject bij Vluchtelingenwerk al wel hebben doorlopen.

6.5 Welzijnswerk

Waar staat de ChristenUnie voor?

Welzijnswerk is het cement in sociaal beleid. Mensen komen elkaar in de wijk tegen. Er worden activiteiten georganiseerd waar wijkbewoners aan mee kunnen doen. Het welzijnswerk in de wijk kent de wijk en de inwoners en heeft zicht op de problemen, maar ook op de bestaande netwerken in de wijk. Initiatieven van wijkbewoners worden gestimuleerd en waar nodig ondersteund door het welzijnswerk.

- Het welzijnswerk wordt zoveel mogelijk per gebied ingericht. In overleg met het team leefomgeving, sociaal wijkteam en wijkbewoners wordt per wijk gekeken of er welzijnswerk nodig is en welke vorm het meest passend is.
- Welzijnswerkers hebben oog voor burgerinitiatieven en helpen ondersteunen waar nodig wijkbewoners die een nieuw initiatief willen starten.
- Sociale wijkteams hebben zicht op en contact met de buurtinitiatieven en –verenigingen, waardoor er korte lijntjes zijn. Om dit te stimuleren krijgt elke wijk de mogelijkheid regelmatig een overleg te plannen tussen vertegenwoordigers van welzijnswerk, sociaal werk, sociaal wijkteam en buurtinitiatieven en –verenigingen.
- Welzijnswerkers hebben oog voor alle initiatieven in de wijk. Ook religieuze instellingen als kerken, moskeeën, of aan hen gelieerde organisaties die sociaal werk verrichten worden (h)erkend en beschouwd als partner in de wijk.
- Zingeving is een aspect waaraan welzijnswerkers extra aandacht besteden. Levensvragen kunnen bij inwoners een probleem zijn waar ze mee tobben. Samen met buurtinitiatieven wordt gekeken naar mogelijkheden om vragen op dit gebied te bespreken.

6.6 Eenzaamheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Door allerlei omstandigheden raken mensen in eenzaamheid. Ze raken hun natuurlijke sociale verbanden kwijt en komen soms hun huis niet meer uit. Het is van belang dat deze mensen geholpen worden uit dit isolement te komen. Dichtbij huis en in sociale netwerken kunnen mensen geholpen worden om een weg uit de eenzaamheid te vinden.

- Het taboe rond eenzaamheid wordt doorbroken door het blijvend bespreekbaar te maken en er aandacht voor te houden.
- Bij overlijden van een dierbare wordt extra aandacht gegeven aan rouwverwerking en de gevolgen daarvan. Nu Nazorg is hierbij een partner.
- Er worden speciale cursussen aangeboden aan mensen van wie bekend is dat ze kampen met eenzaamheid.
- Er is specifieke aandacht voor de problematiek van eenzame jongeren.
- In elke wijk is een taskforce eenzaamheid bestaande uit sociale organisaties die samen werkt aan de bestrijding van eenzaamheid.
- Religieuze organisaties worden meegenomen in de activiteiten die rondom eenzaamheid worden gestart.

6.7 Maatschappelijke organisaties

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie is voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal en met een menselijk gezicht. In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken en moskeeën. Zij pakken vaker maatschappelijke taken op. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen, met inachtneming van de scheiding tussen kerk en staat, wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken, moskeeën en aan hen gelieerde organisaties. Sociale wijkteams zijn de eerste ingang waar inwoners van Arnhem terecht kunnen met hun zorgvragen. Zij gaan in gesprekken na welke zorgvraag prioriteit heeft. Zorg vindt zo veel mogelijk plaats binnen het eigen netwerk.

- Er komt een kerkvisie, waarbij onder andere gekeken wordt naar de mogelijkheden voor gebouwen om samenkomsten in te houden.
- Het structureel overleg tussen sociaal-maatschappelijke organisaties, het Overleg Kerk en Overheid (OKO) en de gemeente wordt versterkt om alle sociaal-maatschappelijke organisaties een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van de stad. Tevens wordt hierbij steeds jaarlijks beoordeeld hoe deze waardevolle instellingen geholpen kunnen worden, eventueel via gemeentelijke investeringen (subsidies).
- Gebouwen worden zo veel mogelijk multifunctioneel benut, enerzijds om het gebruik te optimaliseren, anderzijds om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, sportverenigingen, kinderopvang, peuterspeelzalen, bibliotheken, muziekscholen, zorginstellingen, etc. te benutten en samenwerking te versterken.

6.8 Sport

Waar staat de ChristenUnie voor?

Sporten is niet alleen gezond en leuk, maar sport bindt ook samen. Sportstimulering en specifiek het betrekken van minima, ouderen, mensen met een beperking en mogelijk andere doelgroepen is daarom een speerpunt. De ChristenUnie pleit voor open clubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

- Het creëren of uitbreiden van fiets-, vaar- en wandelroutes is een doeltreffende en kostenvriendelijke manier om zowel bebouwde als natuurlijke omgeving voor recreatie en beweging toegankelijk te maken. Zeker als dit in regionaal verband uitgewerkt wordt.
- Om sport met name onder minima en sociaal zwakkeren te bevorderen, worden zoveel mogelijk – laagdrempelige – sportactiviteiten aangeboden via de Gelrepass.
- Sport en bewegen voor ouderen wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid.
- Om gezondheidsproblemen tegen te gaan en het (sociaal) welzijn te bevorderen, zorgt de gemeente ervoor dat ieder kind de mogelijkheid krijgt om te sporten.

6.8.1 Sportgebouwen en -velden

Beleid op de gebieden sport, cultuur en recreatie richt zich vooral op stimulering van deelname, ondersteuning en faciliteren van verenigingen en initiatieven. Er moet sprake zijn van een gedegen voorzieningen- en accommodatiebeleid. Daarbij zet de ChristenUnie in op toegankelijkheid, duurzaamheid en bereikbaarheid.

- De focus van de gemeente dient te liggen op de sport op alle niveaus en die voor iedereen toegankelijk is (breedtesport) en amateurverenigingen.
- Topsport en topsportevenementen moeten doorwerking hebben in de stad.
- De gemeente moet goed in beeld hebben wat de behoeften zijn aan voorzieningen op het gebied van sport.

- Accommodaties zijn kostbaar en het is van belang dat verenigingen in redelijkheid bijdragen aan exploitatie en onderhoud. In het accommodatiebeleid van de gemeente wordt getracht alle verenigingen op een passende en eerlijke, maar ook financieel gedegen wijze te bedienen.
- Elk kind in Arnhem heeft aan het einde van de basisschoolleeftijd het zwem-ABC.

Hoofdstuk 7 Aantrekkelijke stad

7.1 Economie

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een aantrekkelijk stad met een sterke economie. We willen een economie die werkt voor mensen in plaats van andersom. Waarin mensen een goed leven kunnen leiden, met aandacht voor gezin en relaties. Een economisch beleid dat streeft naar maximale bloei, niet naar maximale groei.

- Aantrekken van bedrijven van buitenaf en het ontwikkelen van een gunstig ondernemersklimaat.
- Inzet op gebiedspromotie van de stad, samen met inwoners en lokale ondernemers die gericht is op het aantrekken van duurzame werkgelegenheid.
- Wij vinden het belangrijk dat bij de herijking van de samenwerking met een buitenlandse stad, er wordt gekozen voor een nieuwe stedenband o.b.v. het economische DNA van Arnhem.
- Wij willen de positie van de winkelgebieden met kleine winkeliers verbeteren door het verfraaien van de openbare ruimte en betere bewegwijzering.
- We hebben extra aandacht voor de verbetering voor kleine winkelcentra in de wijken.

7.1.1 Bedrijventerreinen

- Bedrijventerreinen worden duurzaam ingericht. Onder andere met faciliteiten voor elektrisch rijden.
- Bedrijventerreinen zijn optimaal bereikbaar met het openbaar vervoer en de fiets.
- Naast de goede bereikbaarheid van toeristische trekpleisters wordt ingezet op optimale fietsverbindingen, voor zowel het recreatie als het woon-werkverkeer.
- De veiligheid van bedrijventerreinen wordt, waar nodig, vergroot door middel van cameratoezicht.

7.2 Binnenstad

Waar staat de ChristenUnie voor?

De binnenstad van Arnhem trekt veel verschillende bezoekers. Maar is tegelijkertijd ook de woonwijk van binnenstadsbewoners. Meer groen, meer kinderspeelplaatsen en meer verkoeling maken van de binnenstad een wijk waar bewoners en bezoekers prettig kunnen verblijven.

- De Jansbeek wordt ook door de Bovenbeekstraat bovengronds gebracht.
- Door de aanleg van groene gevels en oases wordt de binnenstad verkoeld en vergroend.
- Milieuvriendelijke binnenstadsdistributie door middel van elektrisch vervoer.
- De binnenstad aantrekkelijker maken voor gezinnen met kinderen door het aanleggen van kinderspeelplaatsen.
- Verbeteren van de entrees van de binnenstad, met name via het Johnny van Doornplein, vanaf station Arnhem Centraal en rond het Koningsplein.
- De Rijnkade wordt een plek waar men direct aan het water kan genieten. Daarom wordt de Lage Kade heringericht met mogelijkheden voor horecaterrassen.
- Verbeteren van de verbinding met het Modekwartier, de Steenstraat en het Coehoorgebied.
- Leegstand wordt tegengegaan door ook ruimte te bieden aan andere ondernemingen, bijvoorbeeld in de recreatie- en cultuursector.

7.3 Kunst en cultuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

In cultuur wordt de historie van de gemeente en de manier van samenleven van mensen weerspiegeld. Professionals en amateurs werken samen aan het mooier maken van onze samenleving. Cultuur draagt bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning. Het draagt bij aan de individuele ontwikkeling van kinderen en jongeren en daarmee aan een krachtige en creatieve samenleving. De gemeente stimuleert deelname, kennismaking en aansluiting van cultuur op het onderwijs aan kinderen en jongeren. Cultuur moet bereikbaar en betaalbaar zijn voor iedereen.

- De gemeente ondersteunt en stimuleert de Arnhemse cultuur in de breedte, zoals muziek- en theaterverenigingen.
- De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.
- Cultuur wordt toegankelijk gemaakt voor iedereen, waarbij d.m.v. de Gelre pas financieel ruimte is om kennis te maken met alle vormen van cultuur in de stad; Er wordt zo min mogelijk geïnvesteerd in 'stenen' en zoveel mogelijk in bereikbare culturele voorzieningen voor alle Arnhemmers.

7.3.1 Erfgoed

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van erfgoed vindt zorgvuldig plaats. Eventueel wordt hiervoor ondersteuning gegeven aan musea en archieven. Musea hebben een cultuurhistorisch belang. Om te bewaren, te beheren, om door te geven en te leren.

Kerkgebouwen zijn als religieus erfgoed vaak beeldbepalend en drager van onze culturele identiteit.

- Om te voorkomen dat kerkgebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen, wordt bij leegstand van kerkgebouwen andere religieuze organisaties de kans geboden als eerste te bieden.
- De gemeente heeft zicht op kerkgebouwen en de staat ervan. Samen met de provincie wordt op tijd ingezet op behoud van het religieus erfgoed. We grijpen kansen aan voor herbestemming.
- Wij zijn tegenstander van het verwijderen van de bestemming van een kerkgebouw uit het bestemmingsplan. Er blijft namelijk een vraag naar geschikte gebouwen of locaties die beschikbaar zijn als kerkgebouw. Daarom willen wij dat deze maatschappelijke bestemming aanwezig blijft in de bestemmingsplannen.

Hoofdstuk 8: Energie, klimaat en natuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij hebben de verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor natuur, leefbaarheid, veiligheid en gezondheid. Dit geldt ook voor het leven in de stad.

8.1 Een energieke gemeente

De ChristenUnie zet in op een snelle envolledige energietransitie binnen één generatie. Een schone en circulaire economie levert veel op voor ons en voor volgende generaties: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. Dit doen we zoveel mogelijk in regionaal verband.

- Wij zijn tegen de plaatsing van meer biomassacentrales in Arnhem.
- Wij willen het gebruik van olie, gas en kolen terugdringen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit heeft een hoge prioriteit.
- Waterstof moet aandacht krijgen bij de energietransitie in Arnhem.

8.1.1 New Energy Made in Arnhem

- Wij willen voortvarend verder gaan met dit programma en daarnaast nieuwe kansen aangrijpen om Arnhem nog duurzamer te maken.
- De toepassing van waterstof biedt nieuwe kansen. Wij willen deze ontwikkeling graag faciliteren. Wij zijn voorstander van het aantrekken van bedrijven en creatieve ondernemers die bereid zijn te investeren in deze nieuwe energietechnologie.

8.1.2 Zonne-energie

- De ChristenUnie wil zoveel mogelijk zonnepanelen op daken van gebouwencomplexen en woningen.
- De gemeente stimuleert de start en groei van energiecoöperaties, zodat bewoners samen met private partijen kunnen investeren in zonne-energie.
- De gemeente voorziet haar eigen gebouwen van zonnepanelen.
- De gemeente stimuleert de woningcorporaties om zonnepanelen te plaatsen op huurwoningen en daarmee zonne-energie mogelijk te maken voor hun huurders.

8.1.3 Duurzaamheid

- De lokale industrie wordt structureel uitgedaagd samen stappen te zetten op het gebied van energiebesparing. Samenwerking biedt creativiteit, waardoor extra stappen in de energiebesparing kunnen worden gezet.
- De gemeente gaat met de netbeheerder in gesprek om te onderzoeken of en waar nieuwe opslagsystemen (zoals buurtbatterijen) een waardevolle inpassing kunnen krijgen.
- De gemeente zorgt voor een zuiniger en schoner eigen wagenpark.
- Met woningcorporaties wordt afgesproken dat alle sociale huurwoningen in 2026 energieneutraal zijn.

8.2 Afvalinzameling

De afgelopen jaren hebben we gezien dat de beste manier van afvalinzameling en -verwerking nog een zoektocht is. De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. Als afval goed gescheiden wordt,

kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. Voor lastig te verwerken afvalstromen moet een passende oplossing komen.

- Het centraal (in de wijken) inleveren van restafval is een goede manier om afval te scheiden. Hierbij wel aandacht voor hoogbouw, gezinnen (luiers), ouderen, mensen met een beperking en centrumbewoners.
- Het tegengaan van zwerfafval heeft prioriteit.
- De gemeente stimuleert scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk.
- Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond afval, zwerfvuil en compost.
- Hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengrstations wordt gepromoot.
- Om de grondstoffen uit afval zoveel mogelijk te benutten wordt nascheiding van het overgebleven restafval gestimuleerd.

8.3 Stadslandbouw

Het is belangrijk te weten waar ons eten vandaan komt. Verbinding tussen stad en platteland is van belang. Daarom zetten wij in op stadslandbouw. Het verlevendigt de stad, brengt onze voedselproductie dicht bij huis en maakt de openbare ruimte groener en leefbaarder.

- De gemeente geeft aan welke gronden geschikt zijn om (tijdelijk) een stadsakker op te starten en stimuleert nieuwe initiatieven.
- De gemeente initieert, stimuleert en faciliteert eetbaar groen en het ontwikkelen van voedselbossen in de stad.

8.4 Natuur

De natuur in onze stad kan door bebouwing worden verdrongen. We willen dat Arnhemmers oog hebben voor de specifieke stadsnatuur. De stad heeft prachtige parken. Die moeten wij goed onderhouden. Dit zijn plekken die ons verkoeling brengen en een plaats bieden om te ontspannen. Om goed samen te kunnen leven met de natuur is het belangrijk dat we hier kennis over hebben.

- Er worden zo min mogelijk bomen gekapt.
- De stadsboerderijen, het natuurcentrum en de heemtuin blijven behouden en worden ingezet om inwoners meer kennis over en ervaring met dieren en planten in de stad te geven.

Hoofdstuk 9 Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor?

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar, geeft vrijheid en is noodzakelijk voor een sterke economie. De keerzijde is echter dat het onze gezondheid negatief beïnvloedt. Verkeersveiligheid staat voorop en krijgt voldoende aandacht bij de weginrichting.

9.1 Voetgangers

- Alle voetgangerspaden zijn veilig en toegankelijk. De doelgroepvertegenwoordigers worden betrokken bij het ontwerpen ervan.
- De grotere wegen krijgen (meer) veilige oversteekmogelijkheden.
- Alle voetgangersverkeerslichten hebben een rateltikker.
- De stoep is vrij van obstakels, zodat voetgangers, rolstoelers en mensen met een scootmobiel vrij baan hebben.
- Voetgangers- en fietsverkeerslichten worden in rustige tijden en op rustige plekken op het autoverkeer afgestemd en werken niet meer automatisch.
- De tijd dat voetgangersverkeerslichten op groen staan wordt verlengd, zodat iedereen genoeg tijd heeft om veilig over te steken.

9.2 Fiets

- Arnhemse fietspaden zijn veilig en toegankelijk. Dat betekent dat ze vrij zijn van te haakse bochten en "riffen" (door boomwortels).
- Drukke fietspaden worden verbreed.
- Inzetten op 2-richtingsfietspaden en op ombouwen van fietsstroken naar fietspaden.

9.3 Openbaar vervoer

De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer. De gemeente is verantwoordelijk voor andere vormen van publiek vervoer, zoals het leerlingenvervoer. Doelgroepenvervoer moet goed aansluiten op openbaar vervoer. Verder moet het openbaar vervoer goed aansluiten bij loop- en fietsroutes, en moeten er goede overstapmogelijkheden zijn tussen de diverse vervoersvormen.

- De gemeente stimuleert bij de Provincie een dekkende bereikbaarheid met het openbaar vervoer.
- Bushaltes zijn toegankelijk voor ouderen en mensen met een beperking.
- Sociale veiligheid in de omgeving van haltes, stations en parkeerplaatsen wordt bevorderd.

9.4 Motorvoertuigen

- De gemeente bevordert het plaatsen van laadpalen.
- Onderzoek uitbreiding van de milieuzones.
- Bevoorrading door elektrisch vrachtvervoer moet worden bevorderd.
- De gemeente moet blijven werken aan stimulering van de overstap naar fiets of transferiumvervoer.
- Bevorderen dat het gebruik van deelauto's (nog) eenvoudiger wordt.
- Bomen aan de ring zorgen voor minder hoge snelheden, draagt bij aan de compensatie van de uitstoot.

9.5 Parkeren

- Er moet voldoende parkeerplek zijn voor zowel de auto als de fiets. In de binnenstad én in de wijken.
- De verwijzing naar de diverse parkeermogelijkheden dient te worden verbeterd, zodat er optimaal gebruik van kan worden gemaakt.
- Parkeergeld wordt zoveel mogelijk aangewend om de kwaliteit van de openbare ruimte, parkeergelegenheid, wegen en fietspaden te bevorderen.
- Invoeren van betaald parkeren in woonwijken gebeurt alleen bij voldoende draagvlak van bewoners.
- Parkeergeld opgebracht in een woonwijk wordt ook in die wijk besteed.

9.6 Verkeersveiligheid

- Op de John Frostbrug moet gehandhaafd worden tegen spookrijden op de fietspaden.
- Snel en langzaam verkeer worden zoveel mogelijk gescheiden; vooral op de fietspaden worden snelheidsverschillen zoveel mogelijk teruggedrongen.
- Er komen beperkingen op het scootergebruik in het centrum.
- De gemeente Arnhem werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op de scholen en bij instellingen.
- De gemeente stimuleert dat scholen zich inzetten voor het verkeersveiligheidslabel.

Hoofdstuk 10 Bestuur

10.1 Betrouwbaar bestuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een betrouwbare overheid die de samenleving versterkt en verbindt. In de afgelopen jaren stond Arnhem voor grote uitdagingen, terwijl politieke spanningen een adequate aanpak in de weg stonden.

De ChristenUnie wil bijdragen aan het herstel van vertrouwen door:

- In te zetten op goede relaties met burgers en tussen openbaar bestuur en burgers.
- Ervoor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden.
- Te streven naar een coalitieakkoord op hoofdlijnen, zodat er voor alle partijen ruimte is voor invloed op beleid.
- De bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven.

10.2 Burgerparticipatie, mandaat en referenda

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie wil dat de gemeente initiatieven van inwoners, instellingen, ondernemers en kerken zoveel mogelijk faciliteert. Op die manier kunnen inwoners zelf regie nemen over hun leefomgeving. Referenda kunnen als noodrem voor burgers dienen. Het is goed als kiezers in een uiterst geval aan de noodrem kunnen trekken over beleid dat door de gemeente is vastgesteld. Dat komt het vertrouwen in de overheid ten goede.

- Inwoners die met initiatieven komen op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of wijkbeheer krijgen voorrang op professionele organisaties om die uit te voeren. De gemeente faciliteert hen daarbij.
- De gemeente handelt op basis van vertrouwen naar de inwoners.
- Vroegtijdig open en eerlijk burgers betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen en hen zoveel mogelijk laten meepraten en meedenken daarover.

10.3 Financiën

Arnhem heeft veel schulden. De ChristenUnie wil deze schulden op de lange termijn verminderen, zodat de inkomsten van de gemeente beter ten goede komen aan de inwoners. Op de korte termijn – in relatie tot de coronacrisis – kiezen wij voor een geleidelijke afbouw van de schulden, zodat er een sociaal vangnet blijft.

- De ChristenUnie stimuleert de wijkbudgetten, waarbij het budgetrecht van de raad overeind blijft.
- Er komt meer budget voor de Rekenkamer, zodat zij haar controlerende taak beter kan uitvoeren.
- De inwoner betaalt niet meer dan de kostprijs voor de diensten van de gemeente (zoals leges).

ChristenUnie
ChristenUnie Arnhem
www.arnhem.christenunie.nl
secretariaat@arnhem.christenunie.nl

Foto voorkant: Rinus Baak,
rinus.baak54@gmail.com